

УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПОЛЬЩІ

Цікавим для розуміння правильності удосконалення роботи органів місцевого самоврядування в Україні є вивчення зарубіжного досвіду. Буде доречним скористатися зарубіжним досвідом, насамперед Польщі, де є всі умови для підвищення ролі місцевого самоврядування у розбудові держави. Найперше, що полягає зробити для удосконалення роботи органів місцевого самоврядування, це конкретно розмежувати повноваження у вирішенні місцевих проблем між органами місцевого самоврядування та територіальними органами влади. На основі польської адміністративно-територіальної реформи Польща поділяється на три рівні, а саме на воєводства, повіти та гміни. Тільки за таких умов була надана їм самостійність у використанні засобів фінансового та матеріального характеру у вирішенні проблем місцевих мешканців [1].

Місцеві органи самоврядування за результатами реформи складаються з регіональних, повітових та гмінних інститутів влади. За законом від 1 січня 1999 р. Польща ділиться на 16 воєводств, 308 сільських повітів, 65 міських повітів і 2489 гмін. Всі вони мають представницькі органи самоврядування, ради, які обрали на загальних виборах на чотири роки. За період роботи здійснилася велика ефективність гмінного самоврядування. У цей час існувала та й існує по-сьогодні колосальна підтримка з боку держави, яка надає колосальну допомогу як на рівні законодавчому, так і фінансовому. Особливо це стосується розподілу публічних доходів в залежності від повноважень та завдань гмін, а також наявних соціальних стандартів [2]. Місцеві справи за адміністративно-правовою системою Польщі здійснюються за такими принципами, а саме:

1. Основною адміністративною одиницею є громада. Вони існують у сільській місцевості (гміни) і у міській. Деколи гміни і міста утворюють об'єднані одиниці місцевого самоврядування. В залежності від кількості населення обираються члени ради. Але їх кількість не перевищує 100 чоловік. Колегія є виконавчим органом ради. Вона складається з мера, його заступника, але вона не повинна складатися з кількості не більше п'яти членів.

2. У 16 воєводствах працюють органи місцевої влади, які сконцентрували в собі центральну і місцеву владу даної території. Однак воєводства не є частиною структури місцевого самоврядування. Вони мають адміністрацію та законодавчі збори.

3. Райони є нижчим рівнем державної адміністрації. На законодавчому рівні все, що не передано органам місцевого самоврядування, підпорядковується воєводствам та районам, а на справді районам належить лише одна третя повноважень [1, 80].

У цій системі публічного управління первинною ланкою є гміна. Розмір її території та населення тут відіграє основну роль. Основні її повноваження зводяться до таких, а саме: житлово-комунальних послуг; забезпечення водопостачання та водовідведення; централізованого опалення; збору та видалення твердих відходів; газопостачання; прибирання і освітлення вулиць; міського громадського транспорту; забезпечення освітніх послуг; соціального забезпечення громадян похилого віку, безпритульних та інвалідів; фізичного планування; утримання і будівництва вулиць і доріг місцевого призначення; закладів культури; житлових питань [1, 345-357].

Це свідчить про існування в Польщі децентралізованої структури місцевого самоврядування. Саме на рівні гмін має існувати база інфраструктура. Основним її призначенням є забезпечення першочергових потреб населення держави. Такий адміністративно-територіальний поділ Польщі є основою місцевого самоврядування. Він закріплений на законодавчому рівні. Виділені тут установчі органи місцевих спільнот, а саме: гмінні ради (міські), ради повіту, воєводський сеймик. Їх усіх термін існування складає чотири роки. Але установчі органи, як на всій території Європейського Союзу працюють колегіально [3, 6].

Населення гмін створює самоврядне співтовариство. Суспільні завдання гміна виконує від себе та несе за їх виконання відповідальність. Гміна є юридичною установою. Устав визначає її устрій. Вся увага при її створенні належить питанню чи охоплює вона однорідну за поселенським складом та просторовою структурою територію. Також головними тут є економічні та соціальні відносини, які будуються всередині. Також гміна може утворювати допоміжні адміністративні одиниці. До них відносяться: райони, села із сільським староостою, міста, розташовані на її території, селища. Лише гмінні ради мають право вирішувати питання стосовно створення допоміжних одиниць. При цьому вони повинні консультиватися зі своїми жителями [4].

Отже, адміністративно-територіальний поділ Польщі побудований на територіальному самоврядуванні трьох видів, а саме: воєводства, повіти та гміни. На рівні воєводства існує самоврядування воєводства та несполучена і сполучена урядова адміністрація. На рівні ж повіту і гміни не існує сполученої урядової адміністрації [5]. На основі децентралізації держава ряд своїх функцій передала регіональним органам публічної влади. Це сприяло зменшенню на місцевому рівні впливу публічної влади. Самоврядування воєводств і повітів не контролює гміни, які є юридично організованими спільнотами. Гміни виконують завдання, які крім них ніхто не може виконувати. Це означає, що було відновлено гмінне самоврядування як один з елементів громадянського суспільства.

Незважаючи на те, що адміністративно-територіальний устрій Польщі відповідає європейським стандартам, і тут існують певні проблеми. Це насамперед пов'язано із розподілом публічних фінансів, які є централізованими. Через це одиниці самоврядування отримують фінансування прямими трансфертами з державного бюджету. А це обмежує самостійність територіальних громад у вирішенні місцевих проблем. Гмінам належить комунальна власність, яку їй передала держава, у той час як воєводства і повіти залежать від коштів центрального бюджету [6, 85]. Також у Польщі існують відмінності між міськими та сільськими гмінами і повітами в розмірі розподілу та надання ресурсів [7, 35].

Отже, варто зауважити, що без децентралізації не можливе ефективне управління, про що засвідчує досвід як Польщі, так і інших Європейських країн. Через це Україні варто взяти позитивний європейський досвід для удосконалення роботи органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу: навчальний посібник. К.: НАДУ, 2015. 628 с.
2. Гладій В. І. Реформування системи місцевого самоврядування: досвід Вишеградської групи. Грані. 2015. № 12 (1). с. 57-63. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_12%281%29__12
3. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
4. Забейворота Т. В. Зарубіжний досвід адміністративно-територіальних реформ в умовах проведення децентралізації влади. <http://www.vusnet.ru/biblio/archive.2018-3/5/03>.
5. Свяневич П. Місцеве самоврядування в Польщі. Стисла історія реформи місцевого самоврядування в Польщі. [www.vusnet.ru.u.01-2-09.htm_2 s](http://www.vusnet.ru.u.01-2-09.htm_2_s).
6. Шпорток Н. Адміністративно-територіальна реформа в Польщі: досвід для України. Вісник УАДУ. 2017. с. 75-89.
7. Стратегія та принципи здійснення реформ територіальної організації публічної влади в країнах ЄС: наукова розробка. К.: НАДУ, 2016. 52 с.